

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Sopotnia Wielka

Kod krajobrazu: 24-513.51-035

Położenie administracyjne: Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki; Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki; Gmina Ujsoły, Powiat żywiecki; Gmina Radziechowy-Wieprz, Powiat żywiecki; Gmina Milówka, Powiat żywiecki; Gmina Rajcza, Powiat żywiecki

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Widok z Rajczy Dolnej w kierunku Suchej Góry. (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Sopotnia Wielka
ID	1740
Kod krajobrazu	24-513.51-035
Typ, podtyp krajobrazu	3b - Z przewagą siedlisk lasowych
Typ rzeźby terenu*	D,E - Krajobrazy wzgórzowe, Krajobrazy górskie
Kod mezoregionu*	513.51
Nazwa mezoregionu*	Beskid Żywiecko-Orawski
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór; Gór średnich i wysokich
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Krzemianowe i glinokrzemianowe - erozyjne: pogórzy; Średniogórskie erozyjne - erozyjne: Regła dolnego
Kod podokręgu geobotanicznego*	H.1a.5.b
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Zachodniej Części Beskidu Żywieckiego
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	33
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna karpacka, odmiana zachodniokarpacka, forma regłowa
Kod regionu historyczno-kulturowego*	III.A.5
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Podhale, Ziemia Żywiecka, Nowotawska
Położenie administracyjne	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki; Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki; Gmina Ujsoły, Powiat żywiecki; Gmina Radziechowy-Wieprz, Powiat żywiecki; Gmina Miłówka, Powiat żywiecki; Gmina Rajcza, Powiat żywiecki
Powierzchnia (ha)	13392,23

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w Beskidzie Żywiecko-Orawskim pomiędzy Miłówką i Korbielowem.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu z kryterium unikatowości ze względu na nagromadzenie cennych obiektów kulturowych różnego typu;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na zestaw obiektów kulturowych w tym: 2 stanowiska archeologiczne, tradycyjne układy zabudowy wiejskiej (przysiółki) z elementami zabudowy charakterystycznej dla regionu (8 obiektów), pozostałości zabytkowej huty, leśniczówka i gajówka z elementami zabudowy regionalnej oraz obiekty małej architektury sakralnej w tym kapliczki i krzyże przydrożne. Jednostka ma istotne znaczenie przyrodnicze - z trzema rezerwatami przyrody i dobrze zachowanymi zbiorowiskami zarówno leśnymi jak i nieleśnymi. Walory fizjonomiczne związane są z dalekimi, rozległymi widokami, których obserwacja jest możliwa dzięki wielu punktom widokowym położonym w sąsiedztwie szlaków turystycznych.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Rozległa jednostka obejmująca liczne grzbiety Beskidu Żywiecko-Orawskiego. Cały obszar jednostki jest położony w Żywieckim Parku Krajobrazowym i w jego otulinie (obejmuje najwyższe partie Beskidu Żywieckiego z masywami górskimi o znacznej deniwelacji i dużych nachyleniach terenu, z dominującymi zbiorowiskami leśnymi piętra regla dolnego i górnym, z polanami pasterskimi zagrożonymi współcześnie sukcesją lasu) oraz w Obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH 240006 (ma duże znaczenie dla ochrony siedlisk przyrodniczych, roślin i zwierząt. Charakteryzuje się dużą różnorodnością form geomorfologicznych i zróżnicowaniem szaty roślinnej z dobrze zachowanymi zbiorowiskami górskimi (leśnymi lub nieleśnymi) oraz wynikającej z występowania siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz gatunków roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Jednostka zawiera liczne obiekty geologiczno-geomorfologiczne związane z grzbiętami wąskimi i szerokimi, małymi dolinami wciosowymi, wierzchołkami stożkowymi i kopulastymi, przełęczami, powierzchniami zrównań i skałkami ostańcowymi, oraz jaskiniami. Na terenie jednostki jest fragment rezerwatu przyrody Pod Rysianką (zachowanie ze względów naukowych lasu jodłowo-świerkowo-bukowego, będącego fragmentem pierwotnej puszczy karpackiej regla dolnego), Romanka (zachowanie pierwotnego fragmentu dawnej puszczy karpackiej w postaci górnoreglowego boru świerkowego) oraz fragment rezerwatu Pilsko. Przez jednostkę przechodzi korytarz ekologiczny Górna Wisła - Babia Góra.

Walory kulturowe

Walory kulturowe jednostki stanowią pojedyncze osiedla samotnicze (2 przysiółki), w granicach których zachowały się nieliczne (8) obiekty tradycyjnej zabudowy zagrodowej, obiekty (4) małej architektury sakralnej w tym kapliczki i krzyże przydrożne i dwie zabytkowe studnie (rejestr zabytków). Największe nagromadzenie tych obiektów zlokalizowane jest na terenie przysiółka Huta. Na terenie przysiółka znajdują się także zabytkowe pozostałości dawnej huty szkła z XIX w. i ruiny pieca W granicach jednostki znajdują się także pojedyncze zabytkowe obiekty związane z zarządzaniem obszarami leśnymi - leśniczówka Romanka Górna koło Sopotni Małej i gajówka w Kamiennej. Ponadto w granicach jednostki występują 2 stanowiska archeologiczne.

Fizjonomia krajobrazu

Krajobraz leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w Beskidzie Żywiecko-Orawskim pomiędzy Milówką i Korbielowem. Odsłonięte polany górskie przy szczytach i graniach zaliczone zostały w dużej mierze jako odrębne krajobrazy priorytetowe, choć fizjonomicznie są bardzo powiązane. Zalesione stoki, granie i niżej położone szczyty stanowią element ekspozycji biernej dla obserwatorów panoram z punktów widokowych. Do niezadrzewionych bądź stosunkowo mało zadrzewionych polan w obrębie jednostki zaliczyć można m.in. rejon Borucza oraz polany Jaworzyna i Juraszkowa w rejonie Kotarnicy (1156 m n.p.m.). Elementy ekspozycji czynnej związane są głównie z ciągami widokowymi wzdłuż szlaków turystycznych. Niezadrzewione enklawy wśród lasów, przy szlakach, stanowią lokalne otwarcia widokowe z dalekimi panoramami. Polany i niezadrzewione granie tworzą przedpola ekspozycji panoram górskich. Rozbudowana sieć szlaków turystycznych, tras rowerowo-narciarskich i szlaków konnych oraz infrastruktura turystyczna w postaci schronisk (m.in. Stacja turystyczna Słowianka, prywatne schronisko Gawra).

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Szlak turystyczny wiodący przez halę - zanikający krajobraz pasterski (fot. Adam Kaliszuk)

ZDJĘCIE NR 2

Mozaika lasów i pól na stokach otaczających Rajcę Dolną (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 3

Dolina Sotki z kierunku masywu Muńczoła (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 4

Widok na współczesną zabudowę Rajczy (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 5

Sukcesja leśna na terenach rolnych w rejonie Rajczy (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

